

SAATE

Lähetäjä: Sihteeristö

Vastaanottaja: Valmistelukunta

Asia: **Valmistelukuntaan osallistuvien talous- ja sosiaalikomitean tarkkailijoiden Anne-Marie Sigmundin, Göke Frerichsin ja Roger Brieschin esitys**
- Talous- ja sosiaalikomitean hyväksymä päätöslauselma

Pääsihteeri on saanut valmistelukuntaan osallistuvilta talous- ja sosiaalikomitean tarkkailijoilta Anne-Marie Sigmundilta, Göke Frerichsiltä ja Roger Brieschiltä talous- ja sosiaalikomitean hyväksymän päätöslauselman valmistelukunnalle osoitettuna esityksenä.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

PÄÄTÖSLAUSELMA

Euroopan tulevaisuutta käsittelevälle valmistelukunnalle

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi päätöslauselman 18.–19. syyskuuta 2002 pitämässään 393. täysistunnossa (syyskuun 19. päivän kokouksessa) äänin 167 puolesta, 4 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1 Johdanto

1.1 Komitea on unionitason institutionalisoitu neuvoa-antava elin, johon järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla on mahdollisuus saada edustajansa ja jossa se voi hankkia tietoja ja ilmaista itseään. Komiteassa jäsenvaltioiden taloudellisten, yhteiskunnallisten ja kansalaisjärjestöjen on mahdollista osallistua kiinteästi yhteisön politiikan muodostamiseen ja päätösten tekoon.

1.2 Komitean erityissuhteet jäsenvaltioiden talous- ja sosiaalineuvostoihin ja vastaaviin elimiin sekä sellaisten unionin ulkopuolisten maiden ja maantieteellisten ryhmittymien kansalaisyhteiskuntaan, joiden kanssa Euroopan unioni on solminut vakiintuneet suhteet, lisäävät sen toiminnan lisäarvoa ja legitimizeerää pyrittäessä poliittisesti nykyistä lähestyttävämpään, avoimempaan ja osallistuvampaan Eurooppaan. ETSK:n ylläpitämät suhteet muihin kuin komiteassa edustettuina oleviin kansalaisyhteiskunnan järjestöihin vauhdittavat osaltaan lisäarvon ja legitimizeerää kasvua. Komitea aikoo vahvistaa näitä suhteita.

1.3 ETSK on päättänyt käsillä olevassa päätöslauselmassa keskittyä Euroopan tulevaisuudesta käytävää keskustelua koskeviin tiettyihin ehdotuksiin ja oleellisiin kannanottoihin. Komitea varaa itselleen mahdollisuuden ilmaista myöhemmin kantansa eräistä Eurooppa-valmistelukunnassa nimenomaisesti käsitellyistä aiheista.

2 Eurooppalainen yhteiskuntamalli

2.1 ETSK odottaa Eurooppa-valmistelukunnalta Euroopan unionin perusteiden uutta määritelmää, jota leimaa tasapaino kulttuurisen monimuotoisuuden ja poliittisen yhtenäisyyden välillä ja jonka ansiosta eurooppalaista yhteiskuntamallia voidaan kehittää sosiokulttuurisia identiteettejä korostaen.

2.2 Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan työ koskettaa Euroopan identiteetin ja Eurooppa-hankkeen syvintä ydintä sekä arvoja, joille se perustuu. Kyse ei ole ainoastaan "toimivaltuuksista" ja vallanjaosta.

2.3 Kulttuuri on eurooppalaisen identiteetin keskeinen osatekijä, sillä se ilmentää yhteisten arvojen omaksumista. Komitea esittää, että kulttuurin käsite mielletään tulevassa perustuslakisopimuksessa siten, että unionin kulttuuripolitiikka vaikuttaisi osaltaan todellisen arvoja kunnioittavan yhteisön syntymiseen ja takaisi samalla jäsenvaltioiden kulttuurin ja alueellisten kulttuurien kehittymisen.

2.4 Komitea toistaa tukevansa Euroopan unionin kansalaisuuden kehittämistä.

2.5 Tämä pakottaa luomaan sellaisen toimielinrakenteen, jolla on selkeä demokraattinen oikeutus ja jossa

(i) toimielimillä on selkeästi määritellyt oikeudet ja velvollisuudet

(ii) Euroopan maiden sosiokulttuurinen monimuotoisuus sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden voimakas ja jatkuva kehittäminen ovat eurooppalaisen osallistuvan ja kaikille yhteisen identiteetin perusaineksia.

2.6 Perusoikeuskirja on tältä osin eettinen, yhteiskunnallinen ja poliittinen sitoumus sekä yhteisen identiteetin luomisen peruskivi. Peruskirjalla tunnustetaan oikeudet ja velvollisuudet, jotka kaikki kansalaiset hyväksyvät ja tuntevat omakseen. Komitea kehottaa liittämään perusoikeuskirjan perustuslakisopimukseen.

2.7 Komitea pitää välttämättömänä, että unioni ottaa kantaakseen nykyistä suuremman kansainvälisen vastuun ja esiintyy yksimielisenä. Komitea toivoo, että unionilla olisi sellaiset toimielimet, joiden avulla se voisi harjoittaa todellista ulkopolitiikkaa, joka perustuu rauhan, demokratian, solidaarisuuden sekä taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ihanteille, ja että unioni auttaisi kumppanuusmaiden kansalaisyhteiskuntien kehitystä ja takaisi niiden tosiasiallisen osallistumisen yhteistyöohjelmiin sopimalla kansalaisyhteiskunnan huomioon ottamista koskevista määräyksistä, kuten ETSK:n ehdotuksesta on jo tehty Cotonoun sopimuksissa ja Välimeren alueen yhteistyössä.

2.8 ETSK antaa lisäarvoa unionin ulkosuhdetoiminnalle kehittäessään vakiintunutta vuoropuhelua ehdokasvaltioiden kansalaisyhteiskunnan edustajien sekä Välimeren, Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren, Latalaisen Amerikan, Venäjän ja Aasian kumppanuusmaiden kanssa.

2.9 Komitea pitää ensiarvoisen tärkeänä, että unionin toimivaltuuksia lisätään oikeus- ja sisäasioissa, jotta voidaan vastata kansalaisten tarpeisiin rikollisuuden kaikkien muotojen vastustamisen osalta.

2.10 Komitea pitää keskeisenä sitä, että unionilla on tarvittavat välineet solidaarisuuden ihanteille perustuvan yhteisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan täytäntöön panemiseksi.

2.11 Maahanmuuttajien kotouttamispolitiikkaa on syytä parantaa. Komitea kehottaa valmistelukuntaa tarkastelemaan mahdollisuutta myöntää unionin kansalaisuus sellaisille unionin ulkopuolisten maiden kansalaisille, joilla on unionissa pitkään oleskelleen henkilön asema.

3 Osallistuva demokratia, kansalaisvuoropuhelu ja työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu

3.1 Komitea kannattaa osallistuvan edustuksellisen demokratian vahvistamista siten, että kehitetään tapoja, joiden ansiosta kansalaisyhteiskunnan järjestöt voivat osallistua politiikan tekoon ja päätösten valmisteluun prosessin varhaisvaiheissa sekä niiden toteuttamiseen. Kansalaisvuoropuhelu on keskeinen tekijä, jolla voidaan lisätä Euroopan unionin demokraattista legitimiyyttä, sillä se mahdollistaa asianosaisten välittömän osallistumisen.

3.2 Puuttumatta komitean rakenteeseen ja toimivaltuuksiin ETSK:lla on avainrooli kansalaisvuoropuhelua järjestettäessä, ja se toimii vuoropuhelun kaikupohjana.

3.3 Tältä osin on aiheellista erottaa selvästi toisistaan yhtäältä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa käytävä vuoropuhelu ja toisaalta työmarkkinaosapuolien välinen vuoropuhelu. Työmarkkinaosapuolien välinen eurooppalainen vuoropuhelu on lähes lainsäädäntävaltaa omaava mekanismi. Sen osallistujat, toimivaltuudet ja menettelyt on määritelty selkeästi.

3.4 Eurooppalaista sosiaalidialogia syvennettäessä on aiheellista kehittää sekä työmarkkinaosapuolten roolia että niiden erityisiä vastuualoja.

3.5 Pyrkimys kansalaisvuoropuheluun juontaa juurensa sekä demokratian että läheisyyden periaatteista. Läheisyysperiaate ei tarkoita yksinomaan vallanjakoa eri alueellisten hallinnontasojen välillä vaan myös osallistuvuutta, kun ajatellaan julkishallinnon ja yhteiskunnan välisiä suhteita sekä kansalaisten oikeuksia ja velvollisuuksia. Valittaessa päätösten valmisteluun osallistuvia tahoja on aiheellista ottaa huomioon paitsi alueellinen (vertikaalinen) läheisyysperiaate myös tehtävämukainen (horisontaalinen) läheisyysperiaate, joka on toimivan hallintotavan merkittävä osatekijä.

3.6 Sekä sosiaalinen vuoropuhelu että yhteissäätely ja itsesääntely, jotka merkitsevät vastuualojen jakoa toimielinten ja asianomaisten tahojen kesken, ovat osa moitteetonta eurooppalaista hallintomallia.

4 Taloudellinen ja yhteiskunnallinen hallintomalli

4.1 ETSK kehottaa vahvistamaan talouspolitiikan koordinoitua, sillä sen avulla voidaan hyödyntää parhaiten unionin kasvu- ja työllisyysmahdollisuuksia, palauttamaan komissiolle oikeuden tehdä ehdotuksia ja velvollisuuden kuulla komiteaa talouspolitiikan laajoja suuntaviivoja laadittaessa, tasapainottamaan makrotalouspolitiikan ja rakennepolitiikan välineiden jakoa sekä edistämään makrotalouspolitiikan toimijoiden, etenkin työmarkkinaosapuolten välistä jatkuvaa vuoropuhelua.

4.2 Komitea ehdottaa, että täystyöllisyys mainittaisiin nimenomaisesti perustuslakisopimuksessa yhtenä unionin tavoitteista ja että kyseisen sopimuksen asianomaisissa artikloissa tarkennettaisiin nykyistä selkeämmin, että talous- ja rahapolitiikalla on osaltaan vaikutettava kasvun ja täystyöllisyyden tavoitteiden saavuttamiseen.

4.3 Komitea pitää edelleen tärkeänä, että unioni luo itselleen tarpeelliset välineet, joita tarvitaan Lissabonin strategian onnistumiseksi. Strategian tavoitteena on, että Euroopasta tulee maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietopohjainen talous, joka kykenee ylläpitämään kestävää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

4.4 Komitea korostaa lisäksi, että Lissabonin strategian onnistumista on tuettava toteuttamalla Göteborgissa kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät eli ottamalla huomioon kaikki keskeiset kestävän kehityksen periaatteet.

4.5 Komitea ehdottaa myös, että

- i) vahvistetaan taloudellista ja sosiaalista koheesiolitutiikkaa sekä yhdistetään koheesiolitutiikan menettelytapoja ja sen toimintaa koskevia ohjeita koheesiolitutiikan tehostamiseksi sekä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden tosiasiallisen osallistumisen takaamiseksi
- ii) tuetaan innovaatiota ja yrittäjyyttä kaikissa sen muodoissa pienyrityksiä koskevassa eurooppalaisessa peruskirjassa määriteltyjen toimintalinjojen mukaan, ja nimenomaisesti
- iii) lisätään perustuslakisopimukseen yleishyödyllisten palvelujen tarjoamista koskeva erityisviittaus, sillä se on yksi aloista, joita unionin on kehitettävä kiinteässä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa tavoitteidensa saavuttamiseksi, sekä määräys, jonka perusteella voidaan asettaa etusijalle kyseisten palvelujen avulla saavutettavat yleishyödylliset tavoitteet
- iv) vahvistetaan talouspetosten torjuntavälineitä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.

4.6 Komitea katsoo, että unionin lainsäädäntävaltaa kyseenalaistamatta avoin koordinoitimenetelmä on tärkeä väline pyrittäessä edistämään taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta, mikäli työmarkkinaosapuolet ja muut asianomaiset kansalaisyhteiskunnan toimijat ovat tosiasiallisesti siinä mukana. Komitea esittää, että menetelmälle annetaan perustuslakisopimuksessa oikeudellinen perusta. Komitea odottaa myös voivansa osallistua menetelmän seurantaan.

4.7 Yhteisöpolitiikkojen rahoituksessa on tarpeen varmistua siitä, että pitkällä aikavälillä unionin tulot riittävät tehtyihin sitoumuksiin. Komitea pyytää luomaan uudenlaisen rahoitusjärjestelmän. On harkittava unionin omien varojen vahvistamista.

4.8 Komitea pyytää unionin politiikkojen ja päätösten laatimisprosessien kestävästä uudistusta. Uudistuksen tulee perustua solidaarisuuden, avoimuuden, johdonmukaisuuden, läheisyyden, suhteellisuuden ja julkisuuden periaatteille.

4.9 Lainsäädäntöprosessin ja sääntelyn yksinkertaistaminen sinänsä on aivan välttämätöntä ja laajentumisen ennakkoehto. Yksinkertaistamisen ansiosta talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoiden ja kansalaisten on helpompi ymmärtää yhteisöpolitiikkoja ja Euroopan yhdyntymisprosessia. ETSK ehdottaa tässä yhteydessä, että Euroopan unionin toimielimet hyväksyisivät käytäntösäännöt, joiden tarkoituksena on yksinkertaistaa sääntelyä. Tämän lisäksi komitea katsoo, että on tarpeen vakiinnuttaa vaikutusarviot, joita tulisi tehdä kaikista sääntelyhankkeista, ja lisätä niihin mahdollisten vaihtoehtojen tarkastelu.

4.10 Komitea katsoo, että yhteissääntelyä tulisi suosia nykyistä enemmän ja liittää asianomaisten osapuolten aloite yhteisökehitykseen. Tämän tarkoituksena on lisätä joustavuutta ja tehokkuutta.

4.11 Lisäksi komitea odottaa, että perustuslakisopimuksessa myönnetään komitealle mahdollisuus toimia entistä paremmin tehtävässään ulottamalla komitean kuuleminen lainsäädäntöprosessia edeltävään vaiheeseen. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi kehittämällä valmistelevien lausuntojen mallia. Niitä voitaisiin laatia muiden toimielinten pyynnöstä.

4.12 Unioni laajentaa kuulemisverkkoa demokraattisen hallintotavan laadun parantamiseksi. ETSK:n toimii tällöin mielestään siltana komission ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan välillä, kuten syyskuussa 2002 järjestetyn kestävästä kehityksestä käsitelleen sidosryhmien foorumin menestys osoittaa.

4.13 Lopuksi ETSK toteaa, että toimielinaseman myöntäminen perustuslakisopimuksessa vahvistaisi sen toimintaa.

5 Päätelmät

5.1 Komitea katsoo, että kaikilla tasoilla on ponnisteltava kaikin tavoin, jotta Euroopan kansalaisilla on täysivertaiset mahdollisuudet osallistua laajentuvaa Eurooppaa koskevan hankkeen määrittelyyn ja jotta hankkeelle annetaan todellinen sisältö. Koska Euroopan kansalaiset ovat edelleen huolestuneita siitä, ettei Euroopan yhdentymisprosessi ole avoin eivätkä he tunne sen koskettavan itseään, valmistelukunnan on hahmoteltava sellainen Euroopan tulevaisuudenkuva, joka saa kansalaiset osallistumaan prosessiin ja samaistumaan siihen nykyistä enemmän.

5.2 ETSK aikoo hoitaa tehtävänsä täysipainoisesti Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä valmistelukunnassa ja pyrkii aiheesta antamansa päätöslauselman¹ mukaisesti vaikuttamaan etenkin siihen, että unionin tulevaisuudesta keskustellaan järjestäytyneessä kansalaisyhteiskunnassa mahdollisimman avoimesti.

¹ Päätöslauselma aiheesta "Euroopan tulevaisuus", annettu 17. syyskuuta 2001, CES 1033/2001 fin.